

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародної інформації

Є. Б. Тихомирова

СОЦІОЛОГІЯ

*Методичні рекомендації для студентів
галузі знань 0302 «Міжнародні відносини»*

ЛУЦЬК 2012

УДК 316 (072)
ББК 60.5я73-9
Т 46

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 1 від 12 вересня 2012 р.)*

Рецензент: **Митко А.М.** – кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародної інформації, СНУ ім. Лесі Українки

Тихомирова Є. Б.

Соціологія : метод. реком. для студ. галузі знань 0302 «Міжнародні відносини» / Є. Б. Тихомирова. – Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки, 2012. – 22 с.

Видання містить тематику лекційного курсу, завдання до семінарських занять та індивідуальної роботи студентів, тематику рефератів та індивідуальних науково-дослідних робіт, перелік питань для модульного і підсумкового контролю, тестові завдання, список рекомендованих джерел і літератури.

Для студентів напрямів підготовки «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна інформація», «Міжнародні відносини», «Країнознавство».

УДК 316 (072)
ББК 60.5я73-9

© Тихомирова Є.Б.
© Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки, 2012

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
СТРУКТУРА КУРСУ	4
ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ СТУДЕНТІВ	5
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ	5
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ	6
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади соціології.....	6
Змістовий модуль II. Спеціальні соціологічні теорії.....	7
ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	8
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ	10
Методичні поради по написанню реферату.....	10
Тематика рефератів.....	10
ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ – СОЦІОЛОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ	11
Тематика індивідуальних завдань.....	12
МЕТОДИ НАВЧАННЯ	13
МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ	13
Перелік питань для підсумкового контролю.....	13
Тестові завдання з соціології.....	15
Розподіл балів, що присвоюються студентам.....	22
Шкала оцінювання.....	22
МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	22
Основна література.....	22
Додаткова література.....	23
Ресурси Інтернет.....	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Соціологія – наука про суспільство як певну цілісність. Вона вивчає різноманітні соціальні явища, їх місце та функції, допомагає зрозуміти людям оточуюче їх середовище, служить своєрідним компасом у бурному морі людських відносин.

Виникнувши у середині ХІХ століття як наука, вже наприкінці ХІХ - початку ХХ століття соціологія стала навчальною дисципліною і з того часу викладається у всіх країнах світу. В Україні вона почала викладатися на початку 90-х років.

У загальній структурі системи соціологічних знань важливою складовою частиною є конкретні соціологічні дослідження. Вивчення питань технології проведення соціологічних досліджень допоможе студентам більш глибоко вивчити рівні соціологічних знань та їх практичне застосування у реальній соціальній дійсності. У ході проведення соціологічного практикуму виконуються практичні завдання, пов'язані з проведенням невеликих соціологічних досліджень із запропонованої у даному посібнику тематики.

Навчальна програма розрахована на студентів факультету міжнародних відносин спеціальностей «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна інформація», «Міжнародні відносини», «Країнознавство» і підготовлена на основі узагальнення досвіду викладання соціології у вітчизняних та зарубіжних навчальних закладах.

Метою курсу соціології є оволодіння студентами певною системою соціологічних знань і вміння використовувати їх на практиці, розвиток у студентів соціологічного мислення.

Курс «Соціологія» базується на комплексі знань, отриманих студентами під час навчання в середніх навчальних закладах. Він необхідний для сприйняття більшості дисциплін гуманітарного та соціально-економічного циклу, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін. Курс «Соціології» забезпечує базу, перш за все, для таких дисциплін, як «Політологія», «Основи теорії інформації», «Основи інформаційно-аналітичних досліджень», «Зв'язки з громадськістю», «Конфліктологія та теорія переговорів».

СТРУКТУРА КУРСУ

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальна кількість годин	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин				Підсумковий контроль
					Лекції	Семинарські заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота	
денна	1	1	108	3	18	16	29	45	Залік

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

У результаті вивчення курсу студенти повинні *знати*: історію виникнення та розвитку соціології та особливості розвитку соціології в Україні; методичку і техніку проведення соціологічного дослідження; методи збирання первинної соціологічної інформації (опитування, аналіз документів, спостереження, експеримент); соціальну структуру суспільства та основні теорії, що її описують, зокрема, теорію класів, теорію еліти та теорію соціальної стратифікації і соціальної мобільності; спеціальні соціологічні теорії, зокрема соціологію: трудових колективів, професій; побуту та дозвілля; сім'ї і шлюбу; освіти і культури; науки і релігії; особистості; соціальних змін;

уміти розпізнавати, розуміти та оцінювати сутність різних соціальних явищ і соціального середовища, в якому ми живемо; орієнтуватися в соціальній структурі українського суспільства, розглядати стосунки нерівності у суспільстві як основу його соціальної стратифікації; складати програми соціологічного дослідження, застосовувати різні методи отримання первинної соціологічної інформації, її обробки та аналізу; розробляти короткі програми дослідження, а також необхідний інструментарій; розраховувати відповідні вибірки; проводити різні види опитування – анкетування, інтерв'ю, спостереження тестування тощо; оформляти короткий звіт, що включає аналіз отриманих даних і необхідні висновки та рекомендації.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№	Назва тем	Розподіл годин			
		л	с	ІР	СР
	Змістовий модуль І. Теоретико-методологічні засади соціології				
1.	Соціологія як наука та навчальна дисципліна	2	2		
2.	Історія виникнення та розвитку соціології	2	2		
3.	Соціологічна думка та соціологія в Україні	2			
4.	Соціологічні дослідження: принципи їх організації та проведення	2	2		
5.	Методи збору первинної соціологічної інформації	2			
	Модульний контроль		2		
	Змістовий модуль ІІ. Спеціальні соціологічні теорії				
6.	Соціальна структура суспільства	2	2		
7.	Соціологія праці та трудових відносин	2	2		
8.	Соціологія сім'ї, побуту та дозвілля	2			
9.	Соціологія освіти та культури	2	2		
10.	Соціологія особистості	2			
	Модульний контроль		2		
	Всього 108	18	16	29	45

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади соціології

Тема 1. Соціологія як наука та навчальна дисципліна

Специфіка соціологічного знання. Соціологія як наука, її місце в системі гуманітарних наук та суспільствознавчих наук. Об'єкт та предмет соціології. Основні функції соціології.

Структура соціологічного знання. Спеціальні соціологічні теорії.

Соціологія як навчальна дисципліна в Україні та зарубіжних країнах.

Тема 2. Історія виникнення та розвитку соціології

Основні трактування поняття «історія соціології». Протосоціологія: поняття, основні форми соціального знання, його періодизація.

Передумови виникнення соціології.

Загальна характеристика основних етапів виникнення та розвитку соціології. Значення соціологічних концепцій О.Конта, Г.Спенсера, К.Маркса, Е.Дюркгейма, М.Вебера, П.Сорокіна та інших вчених у розвитку соціології як науки.

Тема 3. Соціологічна думка та соціологія в Україні

Соціологічна думка на Україні, основні проблеми та періодизація.

Передумови виникнення соціології та її початки в Україні.

Розвиток вітчизняної соціології в ХХ столітті. Українська соціологія на еміграції.

Українська соціологія сьогодні: її інституціоналізація, основні напрями розвитку соціології на сучасному етапі.

Тема 4. Соціологічне дослідження: принципи його організації та проведення

Методи пізнання соціальних явищ. Місце та роль соціологічних досліджень в пізнанні соціальних явищ.

Сутність та види соціологічного дослідження. Основні етапи проведення соціологічного дослідження.

Програма соціологічного дослідження як методологічна основа дослідження.

Етапи збору первинної соціологічної інформації. Особливості заключного етапу соціологічного дослідження.

Тема 5. Методи збирання первинної інформації

Загальна характеристика методів збирання соціологічних даних. Спостереження: поняття, технологія застосування, основні переваги та недоліки. Види спостережень.

Експеримент як метод соціологічного дослідження.

Сутність та види соціологічного опитування. Анкетування та його особливості. Інтерв'ю як специфічна форма опитування. Метод соціометрії в

соціології.

Аналіз документів: поняття, різновиди. Контент-аналіз.

Надійність соціологічної інформації, прийоми та способи її забезпечення.

Змістовий модуль II. Спеціальні соціологічні теорії

Тема 6. Соціальна структура суспільства

Поняття та складові соціальної структури суспільства. Поняття соціального статусу в соціології.

Теорія класів та її інтерпретації в сучасній соціології. Теорія еліти.

Теорія соціальної стратифікації та соціальної мобільності.

Соціально-територіальна структура суспільства: сутність та характеристика основних спільностей. Соціологія міста та села.

Соціально-етнічна структура сучасного суспільства. Проблема національного відродження. Націоналізм.

Соціально-демографічна структура сучасного суспільства. Молодь як специфічна соціально-демографічна група.

Особливості соціальної структури сучасної України.

Тема 7. Соціологія праці та трудових відносин

Виникнення та розвиток соціології праці. Її місце в системі соціологічного знання. Праця як соціальне явище та соціологічна категорія. Особливості різних трактувань поняття «праця». Структура праці, її зміст та характер. Соціологічні дослідження ставлення людей до праці. Задоволеність працею. Мотиви трудової діяльності та ставлення до праці. Зайнятість та безробіття, їх особливості в Україні.

Колектив як соціальна спільність та соціальна організація. Поняття, функції та структура трудових колективів. Соціально-психологічний клімат та шляхи його формування.

Поняття «професія», «спеціальність», «кваліфікація» в соціології. Типологія професій. Майбутнє професій. Професійна стратифікація суспільства. Професійна стратифікація і побудова інформаційного суспільства.

Тема 8. Соціологія сім'ї, побуту та дозвілля

Позавиробнича сфера життя суспільства: основні категорії соціологічного аналізу.

Побут та дозвілля населення України. Побут та дозвілля молоді.

Шлюб та сім'я: поняття, сутність, типологія. Історичні форми сім'ї та шлюбу. Сучасна сім'я, її структура та функції. Різні типи сімей та їх особливості.

Сімейна структура українського суспільства. Проблеми розвитку української сім'ї наприкінці XX - початку XXI століття.

Тема 9. Соціологія освіти та культури

Соціологія освіти як галузь соціологічного знання. Освіта: поняття, функції, структура. Соціологічні аспекти освіти.

Система освіти в Україні та інших державах. Недержавна освіта в Україні: проблеми та перспективи розвитку.

Соціологія культури. Культура як об'єкт соціологічного аналізу. Духовна культура сучасного суспільства.

Соціологія науки в системі соціологічного знання. Соціологія релігії. Релігія: поняття, історія виникнення та розвитку, структура, функції, типи.

Типологія суспільств особистостей за ставленням до релігії і церкви.

Тема 10. Соціологія особистості

Людина, особистість, індивід. Структура особистості, її типологізація. Проблема взаємовідносин людини та суспільства.

Біологічні та соціальні фактори формування особистості. Соціалізація особистості та її особливості в сучасних умовах.

Проблема типологізації особистості в соціології. Соціальні та психологічні типи особистості.

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар 1. Соціологія як наука

1. Об'єкт та предмет соціології.
2. Основні функції соціології.
3. Структура соціологічного знання.
4. Місце соціології в системі гуманітарних наук.
5. Основна мета та завдання курсу соціології.
6. Викладання соціології в Україні.
7. Соціологія як навчальна дисципліна в зарубіжних країнах.

Семінар 2. Історія виникнення та розвитку соціології

1. Основні трактування поняття «історія соціології».
2. Протосоціологія: поняття, основні форми соціального знання, його періодизація.
3. Передумови виникнення соціології.
4. Загальна характеристика основних етапів виникнення та розвитку соціології.
5. Протосоціологічні проблеми та ідеї часів Київської Русі.
6. Суспільна думка в Україні від Київської доби до XIX століття.
7. Соціологічні погляди українських мислителів XIX - XX століть.

Семінар 3. Соціологічне дослідження: принципи його організації та проведення

1. Сутність та види соціологічного дослідження.
2. Основні етапи проведення соціологічного дослідження.
3. Програма соціологічного дослідження.
4. Особливості заключного етапу соціологічного дослідження.
5. Спостереження: поняття, технологія застосування, основні переваги та недоліки. Види спостережень.
6. Експеримент як метод соціологічного дослідження.
7. Сутність та види соціологічного опитування. Анкетування та його особливості.
8. Аналіз документів: поняття, різновиди

Практичні завдання

1. Розробити невелику програму соціологічного дослідження по одній із запропонованих викладачем тем.
2. Продумати план проведення даного дослідження.
3. Визначте вибіркову сукупність людей, яких Ви будете вивчати.
4. Продумайте, які методи Ви будете застосовувати у дослідженні, чому?
5. Розробіть невеличку анкету для вивчення теми дослідження.
6. Підберіть тест, який можна застосувати у Вашому дослідженні та підготуйте необхідні картки відповідей.

Семінар 4. Соціальна структура суспільства

1. Поняття та складові соціальної структури суспільства.
2. Поняття соціального статусу в соціології.
3. Теорія класів та її інтерпретації в сучасній соціології.
4. Теорія еліти.
5. Теорія соціальної стратифікації та соціальної мобільності.
6. Соціально-територіальна структура суспільства.
7. Соціально-етнічна структура сучасного суспільства.
8. Соціально-демографічна структура сучасного суспільства.

Семінар 5. Соціологія праці та трудових відносин, сім'ї, побуту та дозвілля

1. Виникнення та розвиток соціології праці.
2. Праця як соціальне явище. Структура праці.
3. Колектив як соціальна спільність та соціальна організація.
4. Поняття «професія», «спеціальність», «кваліфікація» в соціології. Типологія професій. Майбутнє професій.
5. Професійна стратифікація суспільства.
6. Сім'я та шлюб як об'єкти соціологічного аналізу.
7. Сім'я та шлюб в сучасному суспільстві: функції, типологія.
8. Проблеми сучасної української сім'ї.
9. Позавиробнича сфера життя суспільства: основні категорії соціологічного аналізу.

Семінар 6. Соціологія освіти, культури та особистості

1. Освіта: поняття, функції, структура.
2. Культура як об'єкт соціологічного аналізу.
3. Духовна культура сучасного суспільства.
4. Соціологія науки в системі соціологічного знання.
5. Релігія: поняття, історія виникнення та розвитку, структура, функції, типи.
6. Типологія суспільств особистостей за ставленням до релігії і церкви.
7. Людина, особистість, індивід.
8. Структура особистості, її типологізація.
9. Соціалізація особистості та її особливості в сучасних умовах.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Організація самостійної роботи студентів – справа індивідуальна і залежить від особистих якостей студента, його досвіду, бажання оволодіти спеціальністю. Для допомоги студентам в організації самостійної роботи пропонується:

- програма курсу, яка дозволить визначити коло питань та проблем, з якими необхідно ознайомитися, вивчаючи даний курс;
- методичні поради по написанню рефератів, що дозволять краще підготувати та написати індивідуальну письмову роботу з тої чи іншої проблеми курсу;
- інструкція по вибору теми реферату для студентів заочного відділення;
- тематика рефератів;
- методичні поради щодо організації та проведення соціологічного практикуму;
- тематика практичних завдань;
- література щодо рефератів та соціологічного практикуму;
- перелік основної літератури.
- перелік запитань до заліку з даного курсу, яким завершується його вивчення.

✍Методичні поради по написанню реферату

Реферат – це коротке викладання певної наукової чи навчальної проблеми в письмовому чи усному вигляді. Реферат готується, як правило, на основі аналізу декількох джерел інформації, зміст котрих вільно і компактно викладається в доступній для розуміння формі.

Підготовлений в письмовому вигляді реферат оформлюється розбірливим почерком, відповідно з планом, розробленим студентом самостійно. Його обсяг складає не менш 7-10 сторінок. За бажанням студента, замість письмового реферату, він може підготувати публічний виступ на відповідну тему перед студентами групи на семінарському занятті. Тривалість такого виступу не повинна бути більшою 10-12 хвилин. Вимоги до змісту виступу такі ж самі, щодо письмового реферату.

Вимоги до реферату. Реферат повинен мати характер самостійного дослідження запропонованої літератури. Текст реферату слід структурувати (виділити розділи, параграфи тощо). В ньому дається аналіз вивченої літератури та пропонується власна інтерпретація висновків та фактів, з якими ознайомився студент під час роботи над основними джерелами.

Реферат оформлюється в окремому зошиті або на окремих аркушах паперу формату А-4. Сторінки реферату нумеруються. На початку роботи міститься план реферату, наприкінці – список використаної літератури.

При виборі теми реферату можуть бути враховані наукові інтереси студентів. Студент може запропонувати свою тему реферату, яка є для нього більш цікавою з практичних та теоретичних поглядів. Ця тема повинна бути погоджена з викладачем.

Тематика рефератів

1. Викладання соціології в Україні та зарубіжних країнах
2. Соціальні закони та соціологія
3. Соціологія та інформаційне суспільство
4. Життя та доля вченого та його соціологічної концепції: Г.Спенсер
5. Життя та доля вченого та його соціологічної концепції: Е.Дюркгейм
6. Життя та доля вченого та його соціологічної концепції: М.Вебер

7. Життя та доля вченого та його соціологічної концепції: П.Сорокін
8. Соціологічна думка в Україні в досоціологічний період
9. М.Грушевський та соціологія
10. Розвиток соціології українськими вченими-емігрантами
11. Стан та перспективи розвитку соціології в Україні
12. Соціальна структура сучасного українського суспільства
13. Еліти в сучасному суспільстві
14. Національно-етнічна структура сучасного суспільства
15. Соціальні проблеми сучасного міста (*за матеріалами місцевої періодики*).
16. Соціальні проблеми сучасного села (*за матеріалами місцевої періодики*).
17. Соціальні проблеми сучасної молоді
18. Зайнятість та безробіття, їх особливості в Україні
19. Професійна структура в контексті побудови інформаційного суспільства
20. Підприємці та підприємництво: соціологічний погляд
21. Система освіти в Україні
22. Минуле, сьогодення та майбутнє сім'ї як соціального інституту
23. Як уникнути конфліктів в сім'ї?
24. Системи освіти в зарубіжних країнах
25. Недержавна освіта в Україні: проблеми та перспективи розвитку
26. Дистанційне навчання в сучасному суспільстві
27. Проблеми культурного відродження України
28. Соціально-психологічний портрет українського студента

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ – СОЦІОЛОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ

Соціологічний практикум як нова навчальна технологія, орієнтований на єдність інформаційно-пізнавальних та адаптивно-розвиваючих методів. Він включає самостійну роботу студентів, пов'язану з проведенням соціологічних досліджень на основі використання одного чи декількох соціологічних методів і отримання певної соціологічної інформації, котра може використовуватися як з гносеологічною, так і з практично-прикладною метою.

Основні завдання практикуму

- 1) знайомство з технологією отримання соціологічної інформації, «кухнею», соціології;
- 2) оволодіння методикою і технікою соціологічного дослідження, розвиток вмінь та навичок використання різних соціологічних методів;
- 3) більш детальне і глибоке ознайомлення з окремими розділами соціології та проблеми, що вивчаються в процесі соціологічного дослідження.

Етапи проведення практикуму

1. Практикум починається з отримання індивідуального завдання і вивчення теоретичних проблем методики та техніки проведення соціологічного дослідження. Уважно ознайомтеся із відповідними розділами рекомендованих посібників та лекцією, що була прочитана Вам викладачем. Продумайте тему завдання, ознайомившись з відповідними теоретичними розділами курсу, словниками, довідниками, іншою літературою, яка допоможе Вам зрозуміти сутність та зміст теми.

2. Розробіть невеличку програму дослідження, в якій відобразить актуальність проблеми, що вивчається, сформулюйте проблему дослідження, об'єкт та предмет дослідження, мету та завдання, гіпотезу дослідження. Тут же бажано дати обґрунтування системи вибірки та методів дослідження.

Завершує цей етап роботи підготовка необхідного інструментарію відповідно до обраних методів дослідження (розробка анкети, бланка опитування, підготовка стандартних тестів, що розроблені спеціалістами і можуть бути використані для вивчення Вашої теми). Зразки анкет Ви можете отримати у викладача, а з правилами складання анкет познайомитися, використавши рекомендовану літературу.

3. Після підготовки інструментарію можна починати збирання первинної соціологічної інформації. Бажано використати два різних методи для порівняння результатів вивчення проблем на основі кожного з них, оцінки переваг та недоліків цих методів. Збирання первинної соціологічної інформації може проводитися шляхом зчитування анкет або тестів на учбових заняттях або у вільний час (на перервах, після занять, в гуртожитках). Для швидшого і якіснішого проведення опитування доцільно підготувати спеціальні бланки – картки відповідей, які відображають структуру Вашої анкети або тесту, що буде використовуватися, і в яких будуть закодовані варіанти відповідей за допомогою літер та цифр:

1. а, б, в, г, д
 2. а, б
 ...
 3. а, б, в

4. Після того, як зібрана необхідна інформація, можна приступати до її обробки. Підсумовуйте дані по кожному з запитань, групуйте відповіді по певних групах – відповіді дівчат, хлопців, студентів різних спеціальностей, студентів та викладачів).

Кращий шлях оформлення отриманих даних – це таблиця, що наведена нижче:

Запитання	Варіанти відповіді	Відповіді респондентів	Загальна сума	
			Абс.	%
1.	а	!!!!!!!	✓	✓
	б	!!!!!!!!!!!!!! !!	✓	✓
2.	а	!!!!	✓	✓
	б	!!!!!!!	✓	✓
	в	!!!!!!!	✓	✓

5. Оброблені результати треба проаналізувати, порівнюючи дані, що отримані по різних групах опитаних. Під час аналізу важливо не просто констатувати ті чи інші факти, а й давати їм пояснення — інтерпретувати чому, на Вашу думку, отримані саме такі результати, з чим це пов'язано і які може мати наслідки.

Завершивши аналіз отриманих даних, зробіть висновки, а також сформулюйте пропозиції щодо практичного вирішення проблеми, що вивчалася.

6. Останній етап роботи пов'язаний із оформленням звіту про підсумки дослідження. Структура звіту включає в себе: Титульний лист. Зміст звіту. Розділ I. Програма дослідження. Розділ II. Інструментарій дослідження (анкета, тест, картки відповідей тощо). Розділ III. Підсумкова таблиця. Розділ IV. Аналіз результатів дослідження/ зокрема, таблиці, діаграми. Розділ V. Висновки.

Тематика індивідуальних завдань

1. Бюджет часу студентів вузу.
2. Бюджет студентської сім'ї.
3. Бізнес і молодь.

4. Дозвілля сучасних студентів.
5. Чи маєш ти схильність до роботи інформаційного працівника?
6. Ідеальний викладач очима студентів(викладачів)
7. Ідеальний студент очима студентів(викладачів).
8. Кіно в житті студентів.
9. Місцева преса та студенти.
10. Ми і наші батьки.
11. Моніторинг ЗМІ (конкретні ЗМІ за вибором студента).
12. Мотиви обрання спеціальності та вузу.
13. Музика в житті студентів.
14. Навчальна дисципліна та успішність студентів.
15. Політична соціалізація сучасної молоді.
16. Політичний портрет студентів групи.
17. Соціальний портрет студентів групи.
18. Психологічний портрет студентів групи.
19. Професійні орієнтації студентів.
20. Проблеми міжнаціональних відносин і студенти.
21. Студенти та релігія.
22. Спорт в житті студентів.
23. Телебачення і студенти.
24. Установки студентської молоді в сфері сім'ї та шлюбу.
25. Ціннісні орієнтації сучасних студентів.
26. Читацькі інтереси студентів.
27. Що мені подобається і не подобається в нашому вузі?
28. Маркетингові дослідження конкретних груп товарів або регіональних ринків(за вибором студента), дослідження реклами та її впливів на споживчий ринок, споживчі потреби студентів вузу.
29. Україна очима сучасної молоді.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ: лекції; семінарські заняття, індивідуальні дослідження, розв'язування задач або творчих завдань, робота в Інтернет; складання графічних схем тощо.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ: поточне тестування; оцінка за навчальний проект; підсумковий письмовий тест або екзамен в усній формі.

Перелік питань для підсумкового контролю

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади соціології

1. Охарактеризувати об'єкт та предмет соціології, її основні функції.
2. Проаналізувати структуру соціологічного знання.
3. Дати оцінку місцю соціології в системі гуманітарних наук.
4. Охарактеризувати сутність та види соціологічного дослідження.
5. Дати характеристику основних етапів соціологічного дослідження.
6. Проаналізувати структуру програму соціологічного дослідження.
7. Проілюструвати на прикладах особливості заключного етапу соціологічного дослідження.
8. Визначити спостереження, технології його застосування, види, основні переваги та недоліки.
9. Охарактеризувати сутність експеримент як метод соціологічного дослідження.
10. Проаналізувати сутність та види соціологічного опитування.
11. Дати характеристику анкетування та його особливостей.
12. Дати характеристику аналізу документів як методу соціологічного дослідження.

- 13.Визначити сутність контент-аналізу та перспективи його використання в роботі інформаційних працівників.
- 14.Проаналізувати основні трактування поняття «історія соціології», виявити особливості протосоціології як форми соціального знання.
- 15.Охарактеризувати передумови виникнення соціології.
- 16.Дати загальну характеристику основних етапів виникнення та розвитку соціології.
- 17.Проаналізувати особливості розвитку соціологічної думки на Україні, основні проблеми та періодизацію.
- 18.Охарактеризувати передумови виникнення соціології та її початки в Україні.
- 19.Дати характеристику розвитку вітчизняної соціології в ХХ столітті.
- 20.Охарактеризувати українську соціологію на сучасному етапі розвитку.

Змістовий модуль II. Спеціальні соціологічні теорії

- 21.Проаналізувати поняття та складові соціальної структури суспільства, соціального статусу в соціології.
- 22.Проаналізувати теорію класів та її інтерпретації в сучасній соціології.
- 23.Дати характеристику українського суспільства з позиції теорії класів.
- 24.Дати характеристику сучасних теорій еліти.
- 25.Дати характеристику українського суспільства з позиції теорії еліти.
- 26.Проаналізувати теорію соціальної стратифікації та соціальної мобільності.
- 27.Дати характеристику українського суспільства з позиції теорії соціальної стратифікації.
- 28.Визначити сутність та особливості соціально-територіальної структури сучасного суспільства.
- 29.Охарактеризувати соціальні проблеми розвитку сучасного українського села.
- 30.Охарактеризувати соціальні проблеми розвитку сучасного українського міста.
- 31.Визначити сутність та особливості соціально-етнічної структури сучасного суспільства.
- 32.Дати визначення націоналізму та оцінити його місце та роль у житті сучасного суспільства.
- 33.Визначити сутність та особливості соціально-демографічної структури сучасного суспільства.
- 34.Дати порівняльний аналіз розвитку соціально-демографічної структури різних країн.
- 35.Проаналізувати соціальні проблеми сучасної української молоді.
- 36.Охарактеризувати виникнення та розвиток соціології праці.
- 37.Охарактеризувати працю як соціальне явище, її структуру.
- 38.Проаналізувати мотиви трудової діяльності та ставлення до праці.
- 39.Охарактеризувати колектив як соціальну спільність та соціальну організацію.
- 40.Визначити поняття, функції та структуру трудових колективів.
- 41.Дати характеристику соціально-психологічного клімату та шляхів його формування.
- 42.Визначити поняття «професія», «спеціальність», «кваліфікація» в соціології, типи професій та їх майбутнє.
- 43.Дати характеристику професійної стратифікації суспільства.

44. Показати особливості інформаційної стратифікації сучасного світового та національних суспільств.
45. Охарактеризувати позавиробничу сферу життя суспільства.
46. Проаналізувати побут та дозвілля населення України.
47. Дати порівняльний аналіз побуту та дозвілля молоді та інших вікових груп.
48. Визначити освіту, її функції та соціальну структуру.
49. Визначити сутність культури як об'єкту соціологічного аналізу.
50. Охарактеризувати духовну культуру сучасного українського суспільства.
51. Показати місце соціології науки в системі соціологічного знання.
52. Визначити релігію, проаналізувати історію її виникнення та розвитку, структура, функції, типи з точки зору соціології.
53. Визначити типи суспільств та особистостей за ставленням їх до релігії і церкви.
54. Проаналізувати релігійну ситуацію в Україні з позиції соціології.
55. Визначити сутність поняття «людина», «особистість», «індивід».
56. Дати характеристику структури особистості, її типів.
57. Проаналізувати соціалізацію особистості та її особливості в сучасних умовах.

Тестові завдання з соціології

1. Соціологія – це наука про

- а) тенденції функціонування та розвитку соціальних спільностей, організацій та інститутів
- б) поведінку та діяльність людей, що обумовлені фактором їх включення в соціальні групи, а також про психологічні характеристики цих груп
- в) закони розвитку природи, суспільства та мислення
- г) принципи політичної системи суспільства, ролі та співвідношення її основних компонентів, регулювання громадських політичних відносин

2. Термін соціологія був уведений у науковий обіг

- а) А. Сен-Сімоном
- в) О. Контом
- б) Г. Спенсером
- г) К. Марксом

3. Головна мета соціології

- а) вироблення світогляду людей
- б) отримання достовірної інформації про суспільство, «діагностика» та «лікування» суспільних негараздів
- в) формування ідей та поглядів людей, що відображають позиції тих чи інших класів та соціальних груп
- г) отримання, обробка, аналіз та видання інформації, яка характеризує кількісні закономірності життя суспільства

4. Соціальна спільність – це

- а) сукупність людей, які пов'язані між собою спільними умовами життєдіяльності, інтересами, цілями, а також взаємодією
- б) взаємопов'язана система відносин між різними соціальними суб'єктами
- в) об'єктивна, стійка та організована форма діяльності певних груп людей
- г) сукупність взаємопов'язаних установ та організацій

5. Соціальний інститут – це

- а) взаємозв'язана система відносин між різними соціальними об'єктами
- б) сукупність людей, які пов'язані між собою спільними умовами життєдіяльності, інтересами, цілями, а також взаємодією
- в) об'єктивна, стійка та організована форма діяльності певних груп людей
- г) сукупність взаємопов'язаних установ та організацій

6. Макросоціологія – це галузь соціології, що орієнтується

- а) на отримання практичних рекомендацій

- б) вивчення відносно самостійних підсистем суспільства
- в) вивчення складних соціальних явищ: соціальних спільностей, інститутів
- г) вивчення не соціальної реальності, а безпосередньо самої соціологічної науки

7. Частковосоціологічна теорія – це галузь соціології, що орієнтована на

- а) вивчення відносно самостійних підсистем суспільства
- б) отримання практичних рекомендацій
- в) вивчення складних соціальних явищ: соціальних спільностей, інститутів
- г) вивчення не соціальної реальності, а безпосередньо самої соціологічної науки

8. Згідно концепції «теорій середнього рівня», соціологія включає в себе

- а) макросоціологію, мікросоціологію, соціологічні дослідження
- б) теоретичну, прикладну соціологію та метасоціологію
- в) метасоціологію, макросоціологію, та мікросоціологію
- г) загальну соціологічну теорію, спеціальні соціологічні теорії та конкретно-соціологічні дослідження

9. Соціологія як самостійна наука виникла

- а) до нашої ери в) в період середньовіччя
- б) в 20-ті роки ХХ ст. г) в 40-ві роки ХІХ століття

10. Найважливіші передумови виникнення соціології були пов'язані з

- а) процесами відродження культури
- б) розвитком капіталізму
- в) появою людей, здатних дати наукове пояснення соціальним явищам
- г) особливостями розвитку окремих країн, де виникла ця наука

11. Процес інституціоналізації соціології почався –

- а) наприкінці ХІХ - початку ХХ ст. в) у 50-ті роки ХХ ст.
- б) наприкінці ХVІІІ - початку ХІХ ст. г) у 90-ті роки ХХ ст.

12. Соціологічне дослідження – це

- а) система наукових знань та навичок, що дозволяє професійно займатися соціологією
- б) певна система теоретичних та емпіричних процедур, які дозволяють отримати достовірні знання про той чи інший процес або явище суспільного життя
- в) науково обґрунтоване конструювання системи параметрів майбутнього соціального об'єкту або якісно нового стану вже існуючого об'єкта
- г) методи багатовимірної типологізації соціальних об'єктів

13. Аналітичне дослідження

- а) має на меті не тільки отримання інформації, а й з'ясування причинно-наслідкових зв'язків та відношень
- б) охоплює невелику кількість тих, хто досліджується, та проводиться за спрощеною програмою
- в) проводиться за певною програмою та передбачає отримання важливих відомостей про те чи інше соціальне явище
- г) орієнтується на практичне вирішення соціальних проблем, пов'язане з регулюванням певних соціальних процесів

14. Особливий вид повторювального дослідження, що передбачає неодноразове вивчення членів однієї та тієї ж вибіркової сукупності через задані проміжки часу, називається

- а) прикладне б) розвідувальне в) – панельне г) пізнавальне

15. Уточнення, інтерпретація та операціоналізування основних понять – це

- а) сукупність процедур, які дозволяють дати всебічне пояснення змісту та структури понять, установити співвідношення основних елементів та властивостей явища, що вивчається, визначити засоби їх фіксування
- б) виявлення якогось соціального протиріччя, що потребує розв'язання

в)сукупність процесів, які існують у всіх сферах та підсистемах суспільства та пов'язані з якісно новим рівнем виробництва
г)засоби вивчення соціальних явищ, їх властивостей та відношень за допомогою кількісних оцінок

16. Припущення, що висувається для пояснення будь-яких фактів або явищ, яке може бути підтвержене чи відхилене в ході дослідження, називається

а)навіювання б)інтерпретація в)гіпотеза г)ранжирування

17. Сукупність усіх тих соціальних об'єктів, на які соціолог бажає поширити висновки свого дослідження, називається

а)референтною групою б)експериментальною групою
в)вибірковою сукупністю г) генеральною сукупністю

18. Репрезентативність – це

а)ступінь відповідності показника, що вимірюється, тому, що підлягає вимірюванню
б)засіб оцінки змінної, коли її значенню приписуються місце в послідовності величин
в)характеристика поведінки людини, яка виявляється в її піддатливості на «тиск» групи
г)властивість відбивати характеристики сукупності, що вивчається

19. Найбільш достовірну інформацію дозволяє отримати вибірка

а)механічна б)квотна в)випадкова г)стихійна

20. Питання типу: «Чи вважаєте ви достатнім ступінь соціальної захищеності мешканців вашого міста?» із запропонованими варіантами відповідей «так», «ні», «важко сказати» називається

а)відкритим б)контактним
в)закритим г)посереднім

21. Тестування – це:

а)спеціально організоване, безпосереднє фіксування дослідником подій суспільного життя та умов, в яких вони відбуваються
б)метод збирання даних, при якому документи використовуються як головне джерело інформації
в)метод дослідження малих груп та колективів за допомогою опису системи міжособистісних відносин між їх членами
г)метод вивчення та вимірювання властивостей і якостей особи, що не підлягають прямому, безпосередньому спостереженню

22. Соціальна структура суспільства – це

а)сукупність відносно стійких соціальних спільностей, що відрізняються за їх становищем у суспільстві
б)відносини людей, які ними суб'єктивно переживаються
в)певне цілісне утворення, основними елементами якого є люди, зв'язки між ними
г)специфічна форма правлячих структур і відносин, що характеризуються декількома ознаками

23. Соціальний статус – це

а)позиція людини в суспільстві, яка передбачає певні права та обов'язки
б)засіб соціальної регуляції поведінки індивідів та груп
в)модель поведінки, що об'єктивно задана соціальною позицією особи в суспільстві
г)загальна орієнтація людини на певні соціальні об'єкти, яка передає дії

24. Соціальна мобільність – це:

а)перехід людей з одних соціальних груп і верств до інших
б)певне впорядкування елементів у групи, розташовані на різних горизонтальних та вертикальних рівнях
в)сукупність тих динамічних процесів, які відбуваються в тій чи іншій групі

г) процес становлення особи, навчання та засвоєння індивідом цінностей, норм, установок та т.п.

25. Маргінальними соціальними верствами називаються

а) соціальні групи, що знаходяться на «узбіччі», чи просто за межами характерних для даного суспільства основних структурних підрозділів або пануючих соціальних і культурних норм і традицій

б) люди, що володіють власністю або здійснюють безпосередній контроль чи розпоряджаються нею

в) соціальні верстви суспільства, що мають проміжне положення між основними класами суспільства

г) некваліфікована робоча сила, що використовується в різних секторах економіки

26. Соціально-територіальна спільність – це

а) сукупність людей, об'єднаних спільною метою

б) спільність людей, об'єднаних спільною трудовою діяльністю

в) сукупність людей, що володіють певною територією

г) історично утворена на певній території стійка сукупність людей, яким властиві спільні риси і стабільні особливості культури

27. Регіони – це

а) певна одиниця територіальної структури, яка становить майже єдиний територіально-господарський комплекс

б) територіально-концентрована форма розселення людей, зайнятих переважно сільськогосподарською працею

в) історично утворена, обумовлена поділом праці, форма соціальної та просторової організації суспільного виробництва та життя населення

г) соціально-територіальна спільність, історично утворена внаслідок відокремлення ремісництва й торгівлі від сільського господарства

28. Основними типами поселення є

а) області та райони б) міста і села в) республіки або штати г) регіони

29. Міграція – це

а) об'єднання різних соціальних груп

б) процес створення великого машинного виробництва

в) сукупність переміщень, здійснюваних людьми між країнами, поселеннями

г) соціально-економічний процес, що виявляється у зростанні міст, міського населення

30. Соціально-демографічна структура суспільства - це сукупність спільностей, що вирізняються за:

а) статтю та віком

б) за всіма перерахованими тут ознаками

в) за сімейним станом

г) місцем народження та проживання

31. Прогресивною віковою структурою називається така структура суспільства, в якій

а) частка осіб молодших за 15 років більша за частку осіб віком 50 років і старших

б) частка осіб молодших за 15 років менше за частку осіб віком 50 років і старших

в) частка осіб віком 15-29 років більша за частку осіб 50 років і старших

г) частка осіб віком 15-29 років менша за частку осіб 50 років і старших

31. Етнос – це

а) історично утворена на певній території стійка сукупність людей, яким властиві спільні риси і стабільні особливості культури та психологічного складу

б) сукупність громадян однієї держави

в) спільність, яка історично йде за племенем та передусь нації

г) великі групи людей, що розрізняються за їх місцем в історично визначеній системі суспільного виробництва

32. Як співвідносяться поняття «етнос» та «нація»?

а) це тотожні поняття

б) етнос – конкретно-історична форма нації

в) нація – конкретно-історична форма етносу

г) це два різних поняття, між ними немає нічого спільного, вони характеризують явище з різних боків

33. Головною рисою націоналізму є:

а) утвердження пріоритету національних цінностей над особистими чи іншими соціальними цінностями

б) ідея про нерівноцінність представників різних спільностей за фізичним і розумовим розвитком

в) ідея солідарності, основана на спільності інтересів певних соціальних груп або сил

г) почуття любові до своєї батьківщини, готовність захищати свою вітчизну

34. Головною рисою інтернаціоналізму є:

а) утвердження пріоритету національних цінностей над особистими чи іншими соціальними цінностями

б) почуття любові до своєї батьківщини, готовність захищати свою вітчизну

в) ідея солідарності, заснована на спільності інтересів тих чи інших соціальних груп

35. Яке з наведених нижче тверджень не може розглядатися як характеристика праці? Праця – це

а) форма соціально санкціонованої впорядкованої символічної поведінки

б) цілеспрямована діяльність людей, пов'язана з витратами розумової та фізичної енергії

в) процес створення матеріальних та духовних цінностей

г) загальна умова обміну між людиною та природою, умова людського життя

36. Зміст праці – це

а) зв'язки та відносини, що відображають ступінь розвитку суспільної природи праці а також, як ця остання проявляється

б) те, з допомогою чого здійснюється трудова діяльність

в) сукупність прийомів, методів та дій, що застосовуються для досягнення певної мети у процесі соціального планування

г) конкретні операції, що виконує людина, здійснюючи трудові функції в конкретному процесі праці

37. Професія – це

а) вид конкретної праці, спеціалізована діяльність, що виокремлюється в межах того чи іншого професійного поділу праці

б) ступінь оволодіння працівником знаннями, що необхідні для виконання того чи іншого виду конкретної праці

в) вид конкретної праці, спеціалізована діяльність, що відрізняється на основі поділу праці та вимагає спеціальних знань та вмінь

г) форма діяльності людини, за допомогою якої він створює матеріальні та духовні блага

38. Який з перерахованих факторів обумовлює міжпрофесійну стратифікацію у суспільстві?

а) важливість професії для виживання і функціонування суспільства

б) соціально-територіальна структура суспільства

в) етнічні особливості людей

г) політичний режим, що існує в даній державі

39. Виробничо-функціональна структура трудового колективу обумовлена

а) віком працівників б) освітою працівників

- в) симпатіями та інтересами членів трудової колективу
- г) особливостями технології виробництва та конкретними завданнями (цілями)

40. В яких типах колективу частіше всього виникають конфлікти:

- а) роз'єднаних б) розчленованих в) згуртованих.

41. Про яку сферу життєдіяльності можна сказати так: «Тут здійснюється особисте споживання та необхідне для цього обслуговування та самообслуговування, відновлюються та розвиваються людські здібності, відтворюються та проходять первинну соціалізацію покоління, що підростають»?

- а) про трудову б) позавиробничу в) суспільно-політичну г) виробничу

42. Побут – це

- а) сфера життєдіяльності, в якій створюються основні матеріальні та духовні цінності
- б) та частина життя суспільства, з якою безпосередньо пов'язані процеси управління
- в) об'єктивна причина діяльності суб'єкта, що пов'язана із задоволенням певних його потреб
- г) повсякденний бік життя людей, пов'язаний із задоволенням їхніх нагальних потреб

43. Поняття «дозвілля» тотожно поняттю

- а) позавиробничу сферу життєдіяльності
- б) вільний час
- в) побутова життєдіяльність
- г) відпочинок

44. У наш час найбільш поширена

- а) полігамія б) моногамія в) ендогамія г) екзогамія

45. Егалітарними називають сім'ї, в яких

- а) основні рішення приймає чоловік
- б) вирішальне слово належить жінці
- в) подружжя не мають спільного господарства і мешкають окремо
- г) рішення приймаються подружжям разом

46. Культура – це

- а) сукупність практичних, матеріальних та духовних надбань суспільства, що відображають історично досягнутий рівень розвитку суспільства та особи і втілюється у результатах продуктивної діяльності
- б) система виховання та освіти даного суспільства
- в) сукупність умов, що забезпечують високу продуктивність праці, а також рівень професійної підготовки працівників
- г) аспект соціальних взаємодій, це пов'язаний з тим, що культура та суспільство не відокремлені один від одного, а суспільство - це функція культури

47. Основними частинами культури є

- а) поняття, що встановлюють спосіб організації людьми свого досвіду та уявлення про те, як різні факти досвіду людей, пов'язані з ними
- б) цінності та цілі, до яких людина мусить прямувати
- в) матеріальна та духовна культура
- г) правила та стандарти, з допомогою яких люди вирішують, як необхідно себе поводити

48. Релігія – це

- а) стан масової свідомості, який включає в себе приховане або явне ставлення до подій та фактів дійсності
- б) система особливих уявлень, вірувань, які супроводжуються емоційними переживаннями, почуттями та специфічними діями
- в) пристосовницьке прийняття готових стандартів у поведінці людини
- г) форма соціально санкціонованої впорядкованої поведінки, сукупність регулярно здійснюваних дій

49. Для забезпечення професійної стійкості та мобільності фахівців будь-якого профілю головне значення мають

- а) гуманітарні науки б) фундаментальні науки
- в) вузькоспеціальна професійна підготовка г) технічна підготовка

50. Особа – це

- а) біологічна істота, яка належить до класу ссавців, однак, на відміну від тварин наділена свідомістю та проживає у суспільстві
- б) соціальна якість індивіда, сукупність інтегрованих в ньому соціальне значущих рис, що виникли в результаті взаємодії його з іншими людьми
- в) окрема людина, що розглядається як одиничний представник або біологічного роду, або деякої соціальної групи
- г) то особливе, специфічне, що відрізняє людину від собі подібних

51. Формування особистості здійснюється під впливом факторів

- а) біологічних та соціальних б) тільки соціальних в) тільки біологічних
- г) на основі самовиховання

52. Соціалізація – це

- а) процес засвоєння індивідом соціального досвіду протягом всього його життя, в результаті чого він стає особистістю
- б) цілеспрямований процес впливу на особу з метою формування у неї певних якостей
- в) процес ототожнювання себе з іншим індивідом, групою, колективом
- г) пасивне пристосування до соціального середовища та його вимог

53. Процес ототожнювання себе з іншими індивідами чи групами і зарахування себе до реально існуючих груп, що допомагає людині успішно оволодіти різними видами соціальної діяльності, «входить» в ті чи інші соціальні ролі, називається

- а) адаптація б) наслідування в) ідентифікація г) слідування нормам

54. Комформізм – це

- а) пристосовницьке прийняття готових стандартів, слідування будь-якому зразку, який має найбільшу силу тиску або впливу
- б) зосередження в руках однієї людини чи невеликої групи людей необмеженої влади
- в) занадто спрощений виклад вчення, теорії, що перетворює їх зміст та сутність
- г) затримка в розвитку організму, яка виявляється у збереженні в дорослої людини фізичних та психічних рис, властивих дитячому вікові

55. Як співвідносяться поняття «соціальні зміни» та «соціальний розвиток»?

- а) соціальний розвиток - особлива різновидність соціальних змін
- б) це одне і теж
- в) порочна всяка ідея розвитку, тому треба відмовитись від терміну «соціальний розвиток»
- г) порочна всяка ідея соціальних змін, тому треба відмовитись від терміну «соціальні зміни»

56. Соціальний розвиток – це

- а) процес засвоєння індивідом соціального досвіду протягом усього його життя, внаслідок чого він стає особистістю
- б) сукупність стійких актів взаємодії соціальних суб'єктів, що відбивають певну тенденцію до змін
- в) якісна зміна соціальних об'єктів та процесів, яка пов'язана з перетворенням в їх внутрішній будові, структурі та функціях
- г) всяка зміна будь-яких соціальних об'єктів та процесів, пов'язаних із зростанням і збільшенням/зменшенням/

57. Розрізняють дві форми соціального розвитку:

- а) еволюції та революції б) конвергенції та дивергенції в) зміни та функціонування
- г) диференціації та інтеграції

58. З формального погляду, реформа – це

- а) перехід від нижчого до вищого
- б) усяка зміна соціальних об'єктів
- в) будь-які нововведення
- г) перехід від вищого до нижчого

59. Еволюцію суспільного життя пояснюють біологічними законами природного добору та боротьби за існування теорії

- а) революції б) соціального дарвінізму в) модернізації г) конвергенції

60. Формацийна теорія розвитку суспільства розроблялась в

- а) лібералізмі б) функціоналізмі в) марксизмі г) еволюціонізмі

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Модуль I										Модуль II	Іспит	Загальна сума
Змістовий модуль I					Змістовий модуль II							
1с	2с	3с	В	МК	4с	5с	6с	В	МК			
4	4	4	-3	30	4	4	4	-3	30	16 балів	60 балів	100 балів

Шкала оцінювання *

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінне виконання
82-89	Добре	B	Вище середнього рівня
75-81		C	Загалом хороша робота
67-74	Задовільно	D	Непогано
60-66		E	Виконання відповідає мінімальним критеріям
1-59	Незадовільно	FX	Необхідне перескладання

* Студент складає залік, якщо оцінка 60 або більше балів, отримана ним за результатами поточного та модульного контролю, його не влаштовує.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Основна література

1. Гіденс Е. Соціологія – К.: 1999 (Гидденс Э. Социология – М.: 1999)
2. Кравченко А.И. Общая социология: учебное пособие для вузов – М.: Юнити, 2008.
3. Курс лекцій по социологии образования /под ред. В.И.Астаховой. – Харьков: НУА, 2003. – 423 с.
4. Лубський В.І., Козленко В.М., Горбаченко Т.Г. Соціологія релігії: Курс лекцій для студентів філософ.факультетів, відділень релігієзнавства, соціології, філософії, політології. – К.: Фітосоціоцентр, 1999. – 204 с.
5. Маркович Д.Ж. Общая социология – М.:1998.
6. Нетрадиционные методы преподавания социологии: Учебно-метод. пособие для преподавателей социолог. дисциплин /ред.И.Д.Ковалева. – Харьков: РОМІ, 1997. – 243 с.
7. Піча В. Соціологія. – К.: Каравела, 2000. – 248 с.

8. Піча В., Магазинщикова І., Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій. – Львів: Новий Світ, 2002. – 312 с.
9. Смельзер Н.Дж. Социология. – М., 2004.
10. Социология. Учебник для студентов вузов/ В.Н. Лавриненко, Г.С. Лукашева, О.А. Останина и др./ Под ред. В.Н. Лавриненко – М.ЮНИТИ: 2008.
11. Тихомирова Є.Б. Основи соціології. – Рівне.: 2007.
12. Фролов С.С. Социология. Учебник для высших учебных заведений. – М.: Наука, 2006.
13. Хто є хто в західній та вітчизняній соціології: Навч.соціолог. словник для студентів /ред.В.М.Піча. – Львів: Світ, 1999. – 160 с.
14. Черниш Н. Соціологія молоді: Конспект лекцій. — К.: Вид-во АДУІМС при Президентові України, 1992. – 34 с.
15. Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій. 3 видання. – Львів: Кальварія, 2003. – 544 с.
16. Ядов В.А. Социологическое исследование: методология, программа, методы. – М., 2007.

Додаткова література

17. Андреев С.С. Информационная культура: уровень содержательности духовных ценностей //Социополитический журнал, 1998, №2.
18. Андреев С.С. Информационность – критерий содержательности духовных ценностей //Социально-политический журнал, 1998, №2.
19. Арон Р. Этапы развития социологической мысли. – М.: 1993.
20. Болгарін В. та ін. Педагогічна соціологія. – Тернопіль: 1998.
21. Бондаренко С.В. Информационная стратификация в информационном обществе// Информационное общество, 2000, № 6.
22. Брегеда И.Д. и др. Синтез педагогических и информационных технологий в дистанционном обучении //Информационное общество, 2001, №1.
23. Вайс Керол Г. Оціювання: Методи дослідження програм та політики. – К.: 2000.
24. Вебер М. Основные понятия стратификации // Социс, 1994, №5.
25. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика – К.:1998.
26. Вершинская О. Н. Адаптация общества к новым информационным технологиям: новые возможности и новое социальное неравенство// Там же, 1999, №1.
27. Волович В. Соціологічна освіта в Україні// Соціологія, 1998, №1-2.
28. Голенкова З.Т., Виктюк В.В., Гридчин Ю.В., Черных А.И., Романенко Л.М. Становление гражданского общества и социальная стратификация // Социс. 2006. №6. – С.13 – 16.
29. Городняненко В.Г. Социологический практикум. – К.: 1999.
30. Гречихин В.Г. Лекции по методике и технике социологических исследований – М.: 1988.
31. Грушевська С. Особливості поведінки поляків і українців у ситуаціях конфлікту// Соціологія,2000, №2.
32. Домолзетов Х. Социологические проблемы компьютерного пиратства// Социс,1997 №11.
33. Дюркгейм Э. Социология. – М.: 1995.
34. Євтух В. Етносоціологія: перспективи застосування //Соціологія,2000, №2.
35. Захарченко М.В.: Погорілий О.І. Історія соціології (від античності до початку ХХ століття). – К.: 1993.
36. Комаров М.С. Введение в социологию: Учебник для высших заведений. – М.: Наука, 2004. – 134с.
37. Кукушкина Е.И. Питирим Сорокин – ученый, педагог, организатор науки и общественный деятель//ВМУ. Серия 18, социология и политология,1999,№3.
38. Кукушкина Е.И. Семья и семейные традиции в современной глобалистике// ВМУ. Серия 18, социология и политология,2000,№ 1.
39. Куценко О. Повернення до класів. Перспективи класового аналізу пострадянської реальності// Соціологія,2000, №2.
40. Латигіна Н. Е. Елітарні теорії: сучасне бачення //Віче, 1998, №8.
41. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії – К.:1999.
42. Лукашевич Н.П. Основы социологии труда – К.: 1994.

43. Лупанов В.Н. Интернет как объект социологического анализа (к вопросу о развитии социологической сети в интернете, Web-сети)// Там же , 2001, № 1.
44. Малярб М. Религии человечества. – М.; СПб.: Рудомино, 1997.
45. Медков В.М., Ли Вэй. Политика однополой семьи в Китае и её влияние на некоторые аспекты репродуктивного поведения семей // ВМУ, серия 18, социология и политология, 1999, № 3.
46. Методы сбора информации в социологических исследованиях. Кн.1,2. – М.: 1990.
47. Нельга О.В. Теория этносу – К.: 1997.
48. Осипов Г.В. и др. Социология. М., 2005. – 251с.
49. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. – К.:1996.
50. Парсонс Т. Система современных обществ – М.:1997.
51. Перепелица М.П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект. – К.:Український інститут соціальних досліджень, Український центр політичного менеджменту, 2001. – 242 с.
52. Піча В.М. та ін. З історії української соціологічної думки. – Л.:1995.
53. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття – К.:1996.
54. Православие и современность (философско-социологический анализ) – К.: 1998.
55. Пригожин А.И. Современная социология организаций. – М.: Интерпракс, 2005. –156с.
56. Радаев В.В. Экономическая социология. – М.:1998.
57. Религиозные традиции мира. – М.: 1996.
58. Романенко Л.М. Гражданское общество (социологический словарь-справочник). – М., 2005. – 324с.
59. Ручка А.А., Танчер В.В. Очерки истории социологической мысли – К.: 1992.
60. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. – К.:1995.
61. Сорокин П. Общедоступный учебник социологии – М.: 1994.
62. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество – М.: 1992.
63. Соціологічна думка України – К.: 1996.
64. Сурмін Ю., Туленков В.Н. Методология и методы социологических исследований –К.:2000.
65. Танчер В. Соціологічна думка України на тлі світової соціології// Соціологія, 1998, №1.
66. Тарасенко В.И. Социология потребления: методологические проблемы – К.:1993.
67. Филиппова Т.В. Интернет-технологии в социологическом исследовании// Информационное общество, 2000, №2.
68. Шаповал М. Соціологія українського відродження – К.:1994.

Ресурси Інтернет

1. «Социология в Сети». – <http://www.machaon.ru/links/socio.html>.
2. SocioLink. Каталог посилань на соціологічні ресурси - [.http://sociolink.narod.ru](http://sociolink.narod.ru).
3. Агентство Гуманітарних Технологій (Київ). – http://www.sociology.kharkov.ua/index.php?option=com_weblinks&task=view&catid=54&id=31
4. Всероссийский Центр изучения общественного мнения (ВЦИОМ). – <http://www.wciom.ru>.
5. Донецький інформаційно-аналітичний центр (Донецьк). – http://www.sociology.kharkov.ua/index.php?option=com_weblinks&task=view&catid=54&id=54.
6. Інститут соціології НАН України (Київ). – http://www.sociology.kharkov.ua/index.php?option=com_weblinks&task=view&catid=54&id=55.
7. РОМИР (Российское общественное мнение и исследование рынка). – <http://www.romir.ru>.
8. Санкт-Петербургский филиал Института социологии Российской Академии наук (СПбФ ИС РАН) – <http://www.rokson.nw.ru/sociolog/text/preface.htm>.
9. Соціологічна асоціація України. – http://www.sociology.kharkov.ua/index.php?option=com_weblinks&task=view&catid=55&id=32.
10. Суспільно-гуманітарний консорціум «Генеза» (Львів). – http://www.sociology.kharkov.ua/index.php?option=com_weblinks&task=view&catid=54&id=56.
11. Східноукраїнський фонд соціальних досліджень (Харків). – http://www.sociology.kharkov.ua/index.php?option=com_weblinks&task=view&catid=54&id=57.
12. Український соціологічний журнал. – <http://www.sau.kiev.ua/magazine.html>.
13. Фонд «Общественное мнение» (ФОМ). – <http://www.fom.ru>.